

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt

Felolós szerkesztő:

BÁTHORY ENDRE.

Főmunkatársak:

Dr. WOLKENBERG ALAJOS és LENGYEL JÓZSEF

A lap kiadója: A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)

Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

A keresztény socializmus.

A szocializmus, ez a nagy társadalmi és politikai mozgalom, melyet nem ok nélkül a jövő századok rémének neveznek, folyton nagyobb hullámokat vet. A szegény, jogfosztott, az utóbbi századok anyagi előhaladása és vívmányai daczára élni alig tudó néptömeg, mint egy háborgó tenger, a mely eddig nyugodtan folydogált az évezredek ásta mederben, kiáradni készül s elborítással fenyegetni a virágzó államokat, a kultúra büszke vívmányait, s a mai társadalmi rendet, hogy aztán a romokon újat állítson, olyant, a melyben ő is jól érezze magát.

Amerikában, Angol, Francia, Német, Olaszországban, Belgiumban, tehát a legmagasabb culturállamokban már behatott a törvényhozásba is s félelmetes szervezetével évről-évre mindnagyobb tért hódít.

Pár évvel ezelőtt hazánkban még alig adott életjelt magáról. Csak a budapesti, többnyire idegenből ide származott német szocialisták egy-két zajos gyűléseiről tudták, hogy itt is léteznek. De alig vette őket komolyan valaki.

Ma nem is számítva a fővárosi, soproni, temesvári s még egy-két többnyire ipar városi szocialisták folyton növekvő tevékenységét, a magyar alföldön,

épen a legmagyarabb nép lakta 71 községben vert mély, alig kipusztítható gyökeret s ugyszólván szemlátomást mind nagyobb körre terjeszti ki karjait. Most már foglalkozik vele a törvényhozás, a sajtó, a társadalom. A socializmus hazánknak is egyik égető kérdésévé vált.

Mi a socializmus? A vagyontalan, munkás nép jól szervezett rettentő védés dacszövegsége a gazdagok, a munkátlan tőke, és az ezt védő s támogató államhatalommal szemben.

Mit akar a socializmus? Élni és élvezni, ép úgy mint a gazdagok, s miután ehhez pénz, vagyon, földi javak szükségesek, mindezzel pedig ő nem bír, hanem az emberiségnek csak egy igen kis része, az ugynevezett „felsőbb tizezer”, — elvenni a vagyont a gazdagoktól, megosztani egyenlőképen, hogy a milliók is éljenek és élvezzenek.

Mik az eszközei a socializmusnak? Az egyik résznek: a többségre jutás a parlamentekben, a másik résznek a többségre jutás a társadalomban s aztán a kéréshetetlen háboru, szavazattal, fegyverrel, dynamittal, ökölrel. Tehát mindkettőnek eszköze: a rombolás, a jelen törvényeknek, társadalmi rendnek és intézményeknek, — a melyek utjokban állanak — ledöntése s újak alkotása.

Hogy népszínműnékessé is lettem, ez már határozottan nem az hibám. Az az első kis csavargó „testület”, mely Lángh Bódi debreczeni társulata kebeléből éjjel, titkon kitépett és Szigetre szöktetett, csakhamar arra meggyőződésre jutott, hogy a „kis testület”-ben énekre is nekem van legjobb hangom s minden habozás nélkül meg is tett népszínműnékesnek.

Tán, hogy jobb kedvem kerekedjék az újabbacska pályához, először is a vigján kezdtek velem. Fűttam Szigeten Nagy Jancsit, a Szigligeti „nagy apó”-ja kicsapott diákját. Majd Nagy-Károlyban a bánatosabb Szép Jancsit, a Szigligeti „Szép juhász”-ában. Később Máté-Szalkán a már tragikusabb hangulatu „Borzas Bandit”, a Szigligeti fiatal Csikósát. Ezt már nagyon, de nagyon megszerettem. Tán, mert ebben arattam legboldogítóbb sikereimet. Oly gyönyörözet töltött el, valahányszor ezt játszhattam, hogy elragadtatásomban — tisztán emlékszem — e nyilatkozatra fakadtam: „Két esztendőt kitöltök a színészetnél, azalatt megváltik:

lesz-e belőlem „nagy színész” vagy nem. Ha nem lesz: akkor elmegyek a Hortobágyra „Csikós”-nak.” Bolond fiu! Mintha az az élet, ott künn a pusztán, a karámokban olyan szép lett volna, mint akkor neked ott egy estére a színpad festett művészi világában.

Denique és röviden Szalka után Ungvár, Munkács, Beregszász, Tiszaujlak, Huszt, Kisvárd, S.-A.-Ujhegy, Eger, Mező-Kövesd, Tiszafüred, Jaszapáti, Mező-Tur, Csaba, Battonya műértő és nem műértő közönsége előtt végig énekeltem valamennyi színenforgó népszínműveink dalos hőseit.

Battonyáról nagyot ugrottam. Nem megszökést értek — bár nem lett volna csoda — bár benne is voltam — hanem most csak úgy gyalog bementem Aradra.

Kinosan vánszorogtam be a késő őszi idők feneketlen alföldi sárában. De sikerült oda szerződnöm és ott maradnom. Így Battonyáról egyszerre Aradra jutva: ugrás lett a vánszorogás. Ott töltöttem a telet. Énekeltem, hőköd-

TÁRCZA.

„Képzelték csak, nem hallották,
Mégis roppant meglapsoították.”

(E. Kovács Gyula színpadi élménye.)

Abban a bajban, hogy az ember színész lesz, nemcsak maga az ember a hibás, hanem félig-meddig barátai, környezői, elete körülményei is. Hogy én azzá lettem, annak sem én magam vagyok egészen az oka. Debreczeni kedves tanuló társaim, városi jó barátaim — a kiket az Isten mindörökké áldjon — addig dicsérettek epkézláb voltomat, erős hangomat, versifikáló képességemet, hogy rajongásra különben is nagyban hajló természetem végre is egy támadó Csokonait, egy új Petőfit, egy második Eg essí Gabort képzelt magából magának s meg nem nyugodott addig, míg arra a pályára nem szakasztotta magát, melynek azok az ideál képek örök dicsőségei lettek.

Legjobb minőségű

hegyi borok lit. 36 kr., 40 kr., valamint pecsenye, badacsonyi, rizling, villányi és tokaji aszu-borok **kaphatók a színház átellenében** érmelléki és erdélyi borok raktárában. — **Hordónkinti vételnél nagyobb árengedmény.**

Igy van az Angliában, Francia és Németországban, így Belgiumban, Ausztriában és — amint láthatjuk — így van saját hazánkban is.

A tömegek elszegényedése, a javaknak kevés kezekben való összehalmozódása azonban még csak egyik fő oka a socializmusnak. Miért nem nyugszik, tűr a nép szegénységében és a földi javak egyenlőtlenségében? Miért akar itt a földön boldog lenni, akkép és annyit élvezni, mint a gazdagok? Miért irigykedik, miért gyűlöli a jelen társadalmi rendet? Miért üzen kérlelhetetlen harcot az állam, a tekintély ellen? És viszont a gazdag, miért akar folyton csak még gazdagabb lenni, mindig és mindig csak többet élvezni? Miért nem osztja meg feles jövedelmét, falatját a szegénnyel? Miért nem adja meg a munkásnak az ő keserves megérdemelt bérét, anynyit, a miből magát és családját tisztességesen fentartsa? Miért tűnt el a felebaráti szeretet s uralkodik a gazdagokban, a tőkepénzesekben, a gyárosokban a kapzsiság, az önzés? Miért? . . . Mert mind a kettőben megfogyatkozott, hogy ne mondjam, kialudt a hitvilága, megrendült, eltűnt a vallás uralma, ez a pótolhatatlan nagy egyensúlyozója a földi nagy aránytalanságnak vagyomban, élvezetben, boldogságban. És miért ingott meg mindkettőben a vallás? Mert kivonult a liberális törvényhozásból. Mert az emberiségnek kölcsönösen egymásra utalt két nagy vezetője, az egyház s állam között megszünt az a barátságos viszony, a mely a népek s társadalmak egyensúlyát, békéjét, igazi szabadságát, rendjét biztosítja. Mert a liberális államok mindenütt harcot vivnek az egyházzal. Czafolhatatlan tény, hogy a liberális uralmak nyomában mindenütt ott jár a vallástalanság is.

A socializmusnak tehát ős apja, okforrása nem más, mint a liberalizmus. A fiu most apja ellen kel föl. És az apa nem bír a vásott gyermekkel, mert ő maga is vásott. A socializmus csak azon

tem; de nem voltam megelégedve. Márczius közepén hire futamodik a színháznál, hogy itt van Latabár Kassáról. Tagokat jött szerződteni. Arczom kigyult, szívem dobogott. Jaj, ha engem is szerződtené! Pázmán és Latabár E. volt az ország leghiresebb két direktora. A ki csak pénzt akart keresni, az Pázmánhoz törekedett, a ki renomé, művészi haladás és mellé még pénz után is áhított, az Latabárhoz. Ővé volt a miskolci és kassai színház. Kirándulásokat is csak nagy városokba tett. Egy barátomat, Bihari Pistát debreczeni fiut és diákot, egykori iskolatársamat, később békési professort már szerződttette is. Mily mélységből, mily vágyó tekintettel, mily tágra nyílt szemekkel néztem ezt a boldogsága tetőpontjára szökkent s engem lenézett barátomat!

Az irigység és becsvágy bátorságra tüzelt. Felrontottam a „Fehér kereszt” szálló második emeletének egyik szobájában székelő óriás tekintélyű direktor színe elé.

Kifelé indult. Magas, jól táplált, szakáttalan, kipödrött, deres bajuszu, kopaszodó fejű, piros arczu, értelmes tekintetű uri ember volt, persze nekem roppantul imponált az a tulajdonsága is, hogy nagykorú református diák volt, s most mint színigazgató halasi birtokos is. Asztrakánnal prémezett kurta, magyar bekecs

fegyverekkel küzd, melyeket a liberalizmus adott a kezébe.

Rotschild báró hiába affectálja, hogy nem fél a socializmustól, mert — szerinte — „a munkások bajaikat a sztrájk utján mindig orvosolhatni fogják.” Hansemann, a berlini milliomos hiába bizakodik abban, hogy „a német hadsereg erős, a porosz hivatalnok kifogástalan. És egy socialista törvény a’ la Bismarck kellő időben végezni fog a socialistákkal.” A socialisták az erővel még nagyobb erőt állítanak majd szembe. Bunns, az angol socialisták vezére már büszkén hivatkozik a diadalokra, melyeket a köznézetek módosulásában és az üzleteknek socialis recept szerinti berendezésében elértek. Bebel lesve lesi a közelgő nagy háborút a francziák és németek között, amikor a politikai felfordulás a gazdaságit is maga után vonja. Jules Guesde pedig, a francia marxisták feje, már készíti „a dynamite bilaterale”-t — a mint ő nevezi, — a melyet a szemben álló két hadsereg lábai elé vet a socializmus.

Célját azonban ő sem éri el, mert ő is egy lényeges nagy hibában szenved. Nem számít az emberi természetel és szükségleteivel: vallástalan. Eszménye utopia, szép jövője megvalósíthatatlan ábránd. Mert szegények és gazdagok mindig lesznek, a mig lesznek erények és bűnök. Ezek pedig mindig lesznek, mig ember lesz a földön. Az erényeket növelni, a bűnöket apasztani, ez a lehető egyensúly helyreállítása a földön. Az igazságosság, méltányosság, az önfeláldozó felebaráti szeretet uralmát visszahozni az egyik oldalon, — a türelmet, önmegtágadást, munkaszereketet fölkelteni a másik oldalon, — a kötelességérzetet, az élvezetekben való mérséklést, a földieknél magasabb célra való törekvést megszilárdítani mind a két oldalon: ime, ez az egyetlen megoldásmódja a kiélesült vészes ellentétnek. A socializmus gyógyszere nem pusztán anyagi, hanem első sorban erkölcsi.

borította önelégültségtől domborodott tagjait. Akkor kezdődött a magyar divat. Rajtam rongyos német ruha lógott. Ő tetőtől talpig magyarban ékeskedett. Még hevesebben szállott meg a vágy. Ez engem is magyarabbá öltöztethetne!! Percz alatt sok minden villant át agyamon.

„Én Kovács Gyula vagyok. Szeretnék Latabár urhoz szerződni.”

Kovács Gyula? Méreget, nézeget, vizsgál mint a lócsiszár a lovat. Féltem már, hogy a fogamra kerül a sor. Nem mintha . . . ma is meg van mind a harminczkettő. De . . .

Hát mit tud barátocskám? kérdi bajuszát pödörgetve.

„Mindent!” gondoltam magamban. De nem mertem kimondani.

„Majd meglátja Latabár ur!”

Nem szeretem az ilyen beszédet. Inkább henczegjen, mint élhetetlenkedjék. Nur die Lumpen sind bescheiden. Lássá, Bihari azt mondta, hogy ő mindent tud. Hogyan szerződtessem, ha nem tudom mire használhatom? Mit tud? — na?

Hát kérem, annyit tudok, mint Bihari, sőt egy dologgal többet mint ő, mert énekelek is. Ah! Van hangja? Ezt már szeretem. No

Épen azért a nagy társadalmi kérdést nem fogja megoldani sem a liberalizmus, sem a socializmus, mert mindkettőben hiányzik az erkölcs. Ide fensőbb erő kell: a keresztény socializmus, a mely a ker. elvek és felebaráti szeretet alapján renndezi be újra az államokat, a társadalmakat. Mind inkább kezdik ezt belátni az emberiség jobbjai. Mióta korunk nagy pápája kiadta a jelszót a socialis bajok orvoslására, egymás után támadnak az apostolok a nagy kibékítő eszme keresztülvitelére. Az angol Bunns-sal szemben áll Booth, Bebel, Stöcker, Jules Guesde-vel De Mun gróf, Koronawetterrel Lichtenstein. A ker. socializmus Belgiumban már fellépett, Ausztriában most készül fellépni a törvényhozás döntő faktorává, bátran lengeti zászlóját törvényhozásunkban. Krisztus nem hiába halt meg a keresztfán. Győzni fog a kereszt! Mentve lesz a világ! De addig lehetnek még nagy küzdelmek, intézmények megsemmisülése, trónok és koronák porba omlása, talán iszonyu véres testvérharczok . . . mig a romokon felcsillámlik az üdvhozó kereszt!

A jók fogjanak kezét, hogy a diadal ne kerüljön oly sok áldozatba!

X.

Városi közgyűlés.

Élénk érdeklődés mellett, vidám hangulatban s harczias kedvvel folyt le a február 8-án tartott városi közgyűlés, melyen alkalmunk volt a legujabban megválasztott három városatyát, névszerint Pap Kalmánt, Wallon Edét és Morgenthal Antalt üdvözölni és igazolni. A hosszú tárgysorozat és a nagy szóvita jelét adta ismét a haladni akarásnak és a maradásnak is, a városi tanács szép munkájának és egyesek önérekeiből kifolyó huzavonának. Legélénkebb vita a város belkövezésének 1897. évi előirányzata körül támadt. A főmérnök a 21,200 korona előirányzott összeg keretében elég jó akaráttal szemelte ki a kikövezendő utcák szakéruait és a műgyalogjárókat, de hát a Vörösmarty utczában Fél-

hát daloljon egyet. Danolja el a legkedvesebb nótáját!

Az első perczben megijedtem; de csakamar összeszedtem magam. Roppant gyorsan jár néha a fiatal ember esze. Ez az ember zeneszerző is. „A szegedi kupecz” zenéjét is ez írta. Abból én tudok minden nótát. Elfúvom neki azt, a mely nekem legjobban tetszik, s a miből a hangterjedelmem is kivehető. Elkezdetem: „A merre én járok, még a fák is sirnak.” Igaz is volt, nóta is. Utolsó nyelek: mosolyog, pödörgeti bajuszát: Szép nóta ez, barátocskám! Szép nóta.

És ez a maga legkedvesebb nótája? Tudja ki írta?

Hogy ne tudnám? Latabár ur!

Szereti? Szeretettből énekli, vagy csak. . .

Éneklek én ezt ott is, a hol Latabár ur nem hallja. Helyes, helyes barátocskám! A mi szép, azt terjeszteni kell. Hanem maga, barátocskám, énekelni még nem tud. Szerencsére az ilyen nótát nem lehet elrontani. Így is szép. Hát majd megtanitom én magát. Hangja megjár. Szerződttetem.

Leül, kitölti a szerződési mintát, elem teszi, én azon feltétel betoldásával, hogy Kassán rögtön magyarba fog öltöztetni és egy ünneplő viola öltözetet is csináltat, apró levoná-

egyházi bizotts. tagnak van háza, s a Wesselenyi utca egyik oldalán Zabari bátyáknak, s mivel mindkettő szegény ember, keményen tiltakoztak a műgyalogjáró ellen. Közgyűlés a Wesselenyi utcának egyik oldalán egészben való műgyalogjáró-készítést határozta el s a templomköznek mindkét oldalán; elfogadta továbbá a városház előtti térnek rendes kiköveztetését, a Csokonai utcának szekéruti kövezését és műgyalogjáró építését. Jól tudjuk, hogy a polgárság igen sok teher alatt görnyed, de a successive haladást nem szabad meggátolni, épen vagyonosabb polgártársaink tiltakozása kedvéért, különben beáll a stagnálás, mi legveszedelmesebb baja lesz majd szépen fejlődő városunknak. Joggal és méltán adtak kifejezést ennek többen városatyáink közül. —

Másik lényogestárgy volt közpénztári pénzeknek pénzügyintézeteknél gyümölcsöző elhelyezése.

Legújabb pénzügyintézetünk: a szatmári gazdasági és iparbank zuditott vihart a közgyűlésre azzal a kérésével, hogy az ő bankjába is helyezték el egy részét annak a rengeteg nagy összegnek, melyet a város az erdő eladásából fog kapni. Jogos és méltányos kérés, s mégis többen (más bankok igazgatósági tagjai, talán csak nem irigységből?) nem pártolják a tervet, sőt Böszörményi Károly már nem is lát garanciát a helybeli intézetekben, s összes pénzkészletünket az állampénztárba szeretné deponálni. Dr. Farkas Antal a törvényhatósági bizottsági tagoknak személyes felelősségére való hivatkozással csak akkor osztaná szét kamatozásra a közpénzeket, ha a főszámvevő precise megmondaná előre az elhelyezendő pénzösszeget (a mi természetesen lehetetlen); Keresztszeghy pedig éppen a közönség jól fel fogott érdekéből hibásnak tartja a helybeli pénzügyintézetek mellőzését. Közgyűlés a gazdasági és iparbankot felveszi azonban azon pénzügyintézetek sorába, melyeknél tőkét elhelyezni fogja, felmondja a tőkét a takarékpénztárnak, mely csak 4 1/2 % kamatot hajlandó (a többi intézetek 5%-ával szemben) fizetni.

Harmadik (ma-holnap állandó rovatot képező) fontosabb ügye volt a közgyűlésnek a szerencsétlen Homoród csatorna levezetése. Dr. Keresztszeghy indítványa, mely

szerint a Homoród és mellékvizei természetes völgyületük irányában a Krasznába levezetésenek, — egyhangulag elfogadott, s meghallgattuk a főmérnök beható és részletes jelentését a Szamos jobbpartján elkészítendő körtöltések tervezetéről. Az Ecsedi láp lecsapoló-társulat ugyanis a Szamos balpartján töltéseket épít, miért is nekünk a jobbparton kell magunkat biztosítani, s egy a Kak-Sz.-Mártontól a piros berekig, innen a belső posta-kert déli részén a vasuti hídfőig, majd a Csatorna-utca végéig s innen a közuti vashíd mellett a közvágóhidig s ettől egész a szigetlankáig terjedő körtöltést építenünk, melynek összes költsége 143,600 frtra rug. Az Ecsedi láp lecsapoló-társulat 50%-kal tartozik a költség fedezéséhez járulni. Közgyűlés csak akkor fog ez ügyben véglegesen határozni, ha a terveket a kormány jóváhagyta.

Elfogadta a közgyűlés Kovách Leo biztagnak indítványát Ó Felsége a király és királyné arczképének a közgyűlési terem részére való megfestéséről; nem fogadhatta el egyelőre annak a törvényszék helyére építendő nagy szálloda tervét, míg azt a szakosztály és a tanács alapos vizsgálat tárgyává nem teszi, legközelebb róla kimerítő jelentést nem mutat be.

Jókai Mórt városunk díszpolgárát főrendiházi taggá történt kinevezése alkalmából a közgyűlés üdvözölni határozta.

Újra hagyta a belügyminiszter 1897. évi költségvetését, nem erősítette meg egyik szabályrendeletünket a szállodák személyzetének orvosi vizsgálat alá vonása tárgyában.

A Fülencsés-tó feltöltésére vonatkozólag hozott közgyűlési határozat megerősítéséért, illetve az iratok viszaküldéséért megszüretni határozta a közgyűlés a belügyminisztert. — Végül pártolja a közgyűlés Zemplén vármegye átiratát egy magyar k. püspökség felállításáért, továbbá Szabolcs vmegye átiratát a közgazgatási hiányainak pótlása tárgyában, végül Heves vármegye átiratát a quota felemelése ellen. Ez ügyben Pap Kálmán biz. tag utasítást óhajtott küldeni országgyűlési képviselőnknek, a mit a közgyűlés nem fogadott el, azonban határozatáról értesíteni fogja képviselőjét.

Csak az a kis,
Csak az a kis
Lány adná nekem magát.

Nem ismerem. Fújja el csak úgy magába.
Elfúvok két strófát. Hallgat. S mindig gyorsabban pedergeti azt, a mit szokott.

Nagyon szép dal, nagyon szép dal! De ez nem lehet abból a hangból írva, melyből maga fújja. Várjon csak — nevez egy accordot, a zenekar felé fordulva — elveszi a hegedűt az első hegedűstől, int, hogy fújjam, ő játsza, a zenekar dorombolja utánunk. Ebből kell ezt barátockám énekelni. Szép, de csak így lehet egészen szép. Megesküszöm rá, hogy Füredy is ebből írta.

Jaj, de kérem Latabár ur, ez roppant magas nekem. A cigányok, akikkel én eddig énekelgettem, azt mondták, hogy én csak G-ig bírok felmenni Ennek sokkal fentebb kell lenni, mert én ennek a szótagnak a hangját, hogy „csak“ soha ki nem adom elevenen.

Hm! ez baj, nagy baj, de várjon csak. Hm! hát az utánna következő „az“ szótagot bírja-e jó erősen megütöni? Hm?

— Próbálok —

Bírja, bírja! — no jó! nincs már semmi baj! Megálljunk. Értsen meg barátockám. Én

Helyi hírek.

— **Ó mélt. a püspök** a lelkeskedő papság felségélyezésére félévre sajátjából 1915 frtot juttatott a napokban rendeltetése helyére. Ezenkívül a nagykarolyi és beregszászi leánynevelőkében működő két (egy-egy) apácának a folyó iskolai év második felére 150—300 frtot saját pénztárából utalványozott.

— **Miniszteri köszönet.** A vall. és közokt. miniszter S a r m a s á g h Géza kir. kath. főgymn. tanárnak a szatmári főgymn. történetét tárgyaló s beható tanulmányok alapján készült terjedelmes munkálata megírásáért elismerő köszönetét nyilvánította.

— **Az „Ezredévi Asztaltársaság“ mulatsága.** Szatmár szellemes emberei napokon át tanácskoztak azon, mikép lehetne a mulatságok sablonjából kiemelkedő oly összejövetelt csinálni, mely ne csak az újság ingerével hasson, hanem maradandó emléket is hagyjon maga után. S amit a szellemes emberek határoznak, azt szellemesen végre is hajtják: rendeztek a Vigadóban oly „estélyt“, mely a reggelbe nyult s melyen a gyertyák fénye elhomályosult a szellem csillogása mellett, melyen a kedély derűje miatt észre sem lehetett venni a derengő hajnalt s melynek legmaradandóbb emlékei lesznek azok a drága gyöngyök, melyeket a tiszta jóvedelem a didergő, ruhátlan gyermekek hálás szemébe fog varázsolni. A szellemes embereknek pedig legbecsesebb jutalma az, hogy az adakozóknak új nemét teremteték meg. Eddig csak jólelkű adakozókat ismertünk, de febr. 6-án jókedvű adakozókat is láthattunk. — Aki azonban olvasóink közül részletesen óhajta tudni, hogy az általunk említett szellemcsillogás stb. miben nyilvánult, annak nagyon ajánljuk az „Ezres és Vidéke“ című ez alkalomra szerkesztett lapot. (Megrendelhető az „Ezres és Vidéke“ szerkesztőségénél.) Ebben aztán a jóízű humorral megírt cikkek közt Ruprecht Alajos vonzó, megújított énekéről, Boros Ferike kedves játékaról, Mándy Bertalan urnő, Mándy Bertalan és Fodor Izsó művészi színvonalon álló „triójáról“ komoly, beható és szakszerű kritikát lehet olvasni. Mi csak onnét kezdjük a tudósítást, hol ez érdekesítő és genitálissal megszerkesztett lap bevégeződik... t. i. a nagy tósztt versenytől. Az első tósztt dr. Fecstel János tanár, az „Ezredévi Asztaltársaság“ elnöke mondta. Összhangban volt e tószttban az eszmék szépsége a nyelv szépségével. A másodikat dr. Fejes István tartotta.

ezt a dalt estére ebből a hangból leteszem a zenekarra. Én dirigálok. Mikor engem itt lát ezzel a pálczával a kezemben, akkor maga ne féljen semmitől. Most elpróbáljuk még párszor így az én hegedülésemmel, maga fújja olyan biztossággal, mintha C-ig birna énekelni. Mikor a „csak“ hoz érünk, tássa ki egész kerekre a száját szemben a közönséggel, hangot nem ad, mert nincs, én itt a zenekarban a flota, pikoló, bass-geiger, oboa — tudja manó mikkel kiadatom a „csak“-ot, maga a rá rögtön következő „az“ szótag hangját üsse meg egész erejével, a hogy csak bírja s folytassa végig, a mint szokta s meglássa, hogy mi lesz. De bátran, biztosan, mintha maga lenne Füredy Miska. Érti?

Mosolyogtam, féltem, örültem. Nem ettem, nem ittam. Nyughatatlan izgatottsággal, kinos szorongás közt vártam az estét. Végre eljött.

Eljött a valóságos pillanat is. Fölhangzott a dal:

Hej, de fényes csillag ragyog az égen,
De fényesebb van egy kis lány szemében,
Szétszórnam én az ég minden csillagát.

Csak — — —

„Csak“ — nincs, csak a zenekar harsozja; de az „az“ oly erővel adódik ki, hogy

sokra — 35 frt havi fizetésre, féljutalomjáték bérletben, 40 frt. előleg aláírom a szerződést és a világ legboldogabb embere vagyok.

Hat hét volt még hátra virágvasárnapig.

Csak eltelt valahogy. Ekkor:

Veresbélésű szürke szűrőmben

Lelógó fekete pántlikájú pörge kalapomban, gitárral kezemben felhúzódtam, a már akkor kész vasut husszu vonalán Aradról Kassa városába — persze a harmadik helyen mert negyedik még nem volt.

Husvét másodnapján nyílt meg a szindieny a „Czigány“-nyal. Én „Gyuri“ szerepében voltam fellépendő. A szövegpróbának vége volt, következett a zenepőba. Latabár dirigált. Elfúttam már a „Honnan jösz te oly leverten bús pajtás?“ első dallomat; jönne a: „Nincs edesebb a hevesi dinnyénél,“ a második. — Hangzik az accord.

Engedelmet kérek Latabár ur, — szólok közbe — én e helyett a régi helyett szeretnék itt egy egészen új és Kassán még nem hallott dalt énekelni Füredytől. Ezzel van most tele az ország. Mék az barátockám? Pődrint egyet a bajszán.

„Hej de fényes csillag ragyog az égen!
De fényesebb van egy kis lány szemében,
Szétszórnam én az ég minden csillagát,

Fejes a paradicsomra alludálva, szellemesen a földszinten levő hölgyeket éltette. Felállott erre Kelemen Samu s egy fordulatokban gazdag, könyved, szípkázó felköszöntőben a karzaton levőkre emelte poharat. A babér már-már a Kelemen homlokát övezte, midőn megkezdődött a birok-tósztozás Fejes és Kelemen közt. Kelemen Fejest a paradicsom szósza mártotta — Fejes pedig Kelelent a karzatra függesztette — de mindez csak egy pillanatig tartott — a következőben már Fejes oly ügyesen tisztázta magát a szósztól és Kelemen oly bravourral jött vissza ismét a porondra s kezdte meg a küzdelmet, hogy a közönség elragadtatással tapsolt s nem tudta eldönteni, hogy melyiké az elsőség? Beszéltek még Jaskovics Ferencz és dr. Tanódi Márton, mindketten oly hatást aratva, hogy ma sem tudja senki megmondani, e sok szép tósztközt melyiket lehet legjobbnak s melyiket leggyengébbnek tartani?

— **Nyilvános nyugtató.** (III.) A szatmári kir. kath. tanítóképző intézetben felállítandó Szent-Imre-szoborra újabb kegyesek voltak adományt küldeni:

1.) Kerekes Mihály plébános	5	frt.
2.) N. N. Szatmárról	2	„
3.) N. N. a vidékről	1	„ 50 kr.
4.) Bóta Klára főnöknő	1	„ —
5.) Pósz Vendelin főnöknő	2	„ —
6.) Poszvék Irén	1	„ —

Összesen 12 frt 50 kr.

Ezen összeghez hozzáadva a mult (II.) elszámolásunk végeredményét: 37 frt. 50 kr és egy drb. 20 francos aranyat, a főösszeg: 50 frt és egy drb. 20 francos arany.

Hálás köszönet a kegyes adakozóknak!
Kelt Szatmárt, 1897. febr. 9.

Steinberger Ferencz
tan. kép. igazgató.

— **Az osztrák-magyar bank** szatmári fiókjának új főnöke Rédl Frigyes e hó elsején elfoglalta hivatalát. Kívánjuk, hogy városunkban otthont találjon s jól érezze magát.

— **A „Társaskör”** választmánya az évi közgyűlés határidejéül f. hó 21. d. e. 11 óráját tűzte ki. Legfontosabb tárgya az elnökválasztás lesz, melyre miután Antal Dániel alelnök nem kíván reflektálni, Hérmán Mihály polgármester a jelölt, kinek egyhangu megválasztása bizonyosra vehető. Igazgatói állás szervezése is kilátásba van helyezve.

— **A mult napokban** két helvécziai, a szent Benedekrendhez tartozó apácza gyűjtött városunkban egy felállítandó árvaház javára. Mint hitelesen értesülünk, a gyűjtés eredménye 70 frt volt. Isten fizesse meg az illető adakozóknak.

magam is megbámulom, tehát itt szó nem hallszik egyéb mint:

— „az a kis”, aztán pompásan harsogjuk:
„Csak az a kis” s bezárjuk lágyan, édesen:
„Lány adná nékem magát”!

Hát én nem tudom, ki milyen tapsot ért meg az előtt és azután a kassai színházban, de hogy riadalmi zajban, szünni nem akaró újrázásokban nem ez az enyém volt utolsó, annyit merek állítani.

Végre is nagyon egyszerű, természetes dolog, hogy egy kolossalis erejű vagy andalító csengésű hang magánkívül ragadja a hallgatók seregét; de azzal a hanggal, mely tudónkból soha ki nem jött, idézni elő ugyanazt a frenetikus elragadtatást, azt hiszem bámulatra keltőbb tünemény.

„Képzelték, csak, nem hallották,
Mégis roppant megtapsolták.”

— **Dr. Chorin Ferencz** országgyűlési képviselő a kereskedő ifjak körének, az iparos ifjak körének, a kath. legény egyletnek téli táncmulatságuk alkalmából 10—10 frtot küldött.

— **A kath. legény-egyesület** fenállásának tizedik évét töltötte be. Életképességének ugy a multban, mint a jelenben kézzelfogható bizonyítékait adta. Azon mulatság is, melyet a mult vasárnap jubileuma alkalmából rendezett, a pezsgő társulati életnek és az egészséges szellemnek hatalmas megnyilatkozása volt. Alig látunk népesebb közönséget valahol, mint a legény-egyesület báljain. Ez érdemben az egyesület buzgó alapító elnökének, B o d n á r Gáspárnak mindenestre oroszlanrésze van. Az előadott szindarab zajos tetszésnyilvánítások között folyt le, a szereplőket elismerés illeti, mert műkedvelőknél szokatlan könnyedséggel domborították ki alakjaikat. A jókedv hova tovább emelkedben volt, de végig megmaradt azon a niveau, mely tiszteletet szerez az egyesületi tagoknak. Püspök ur öméltósága a jubileum alkalmából 20 frtot adományozott. A bál tiszta jövedelme mintegy 100 frtra tehető.

— **Thea-estély.** Az építendő helybeli gkath. plebánia-lak előleges költségének fedezésére egy nagyszabású thea-estély rendeztetik február hó 21-én a „Vigadó” összes termeiben. Papp Lajos gkath. lelkész az asztalfőnöknők felkérése végett a napokban vizitelt az egyes urnőknél és mindenütt a legszívélyesebb fogadtatásban részesült. Az eddig megnyert főnöknők névsora a következő: Hérmán Mihályné és Kovács Leoné elnöklete alatt: Papp Aurelia, Junk Károlyné, Hubán Gyuláné, Dénes Lajosné, Nagy Elekné, Kozma Zsigmondné, Csighi Jánosné, Lévy Józsefné, Liteczky Endréné, Palády Lajosné, Hronyecz Antalné, Hérmán Istvánné, Papp Lajosné, özv. Mihályné, Papp Irén, Toldi Istvánné, Ferenczy Jánosné, Südy Károlyné, Kovács Bálintné, Majdik Mátyásné, Majdik Árpádné, Óváry Jánosné, Tankóczy Gyuláné, Hanka Jánosné, Papp Lászlóné, Szikorák Gyuláné, Martinideszné, Germarz Tivadarné, Márkus Martonné Hajtájerpálné, Róth Gyuláné, Tóth Sándorné, Kerekes Danielné, Bilkey Béláné, Simsa Kornelné, Dr. Kelemen Samuné, Petr J.-né, Kalik L.-né. Még többen is lesznek felkérve. A rendező bizottság, mely száz tagból áll, elnöknek Kovács Leoné ny. ezredes urat kérte fel, ki az elnökséget a legnagyobb előzékenységgel fogadta el. Már az eddigiekből itélve szép sikert jósolhatunk a mulatságnak, a mennyiben az asztalfőnöknők városunk és vidékének előkelő hölgyei. Az asztalfőnöknők febr. 9-én délután 3 órakor gyűltek össze Hérmán Mihályné és Kovács Leoné elnöklete alatt a szokásos teendőket megbeszélése végett a városháza kis tanácstermében. Megemlítjük még, hogy ez estélyen hangverseny is lesz, melynek programja már össze van állítva. A magunk részéről — tekintve a szép czélt — a tervbevett mulatsághoz sok szerencsét és sikert kívánunk, a mi, azt hisszük, el nem marad.

— **A szatmárrészi birtokosság** belátván a mai viszonyok tarthatatlan voltát f. hó 7-én értekezletet tartott, melyen a tagosítás szükségesség voltát kimondotta és felkérte dr. Kereszt-szeghy Lajost, hogy ez ügyben tegyen lépéseket, s kellő időben a végleges határozat meghozatalára hívja össze a birtokossági tagokat.

— **A „Rock”.** Angolországának legrégebbi biztosító társasága a „Rock” elhatározta, hogy üzletkörét kiterjeszti Magyarországra is és Budapesten vezérképviselőiséget állit. A vezérképviselőiséggel megbízták Fischer József urat, főorvosul Dr. Irsai egyet. m. tanárt, ügyésszé Neumann Antal és Neumann Sándor jogtudo-

dorokat nevezte ki. A „Rock” biztosító intézetet 1806-ban alapították. Régebb és szilárdabb intézet nincs a világon. Üzletköre nem csak az élet és járadék-biztosítás, hanem kiterjed olyan ágra is, a minőket a magyar monarchiában még nem honosítottak meg. A „Rock-nak” biztosíték alapja 38 millió forint. A biztosító alap a főálló biztosításnak 75%-a és a biztosított összeg jelen értékének 198%-a úgy, hogy a „Rock”, minden 100 frt kiadásával 198 frtos fedezet áll szemben. A „Rock-nak” rendkívül előnyös és föltötte olcsó a díjfizetési táblázata, a nyeresemény részesedés is rendkívül nagy.

— **A szatmárnémeti Népbank részv. társ.** a jótékonycélra fordított pénzadományát a következőleg osztotta meg: Jókai művere 50 frt. Jótékony nőegyletnek 15 frt, szatmári kir. kath. főgymn. tápintézetének 25 frt, ev. ref. főgymn. tápintézetének 25 frt, az izr. népkonyhá-nak 20 frt, az irtalmas kórháznak 20 frt, négy szegénysorsu jó magaviseletű iparos tanuló ösztöndíjára á 5 frt. 25 frt. 3 szegénysorsu, jómagaviseletű róm. kath. tanuló részére á 5 frt. 25 frt. ugyancsak 3 szegénysorsu jómagaviseletű ev. ref. tanuló ösztöndíjára 15 frt. Ezredévi aztaltársaságnak 10 frt. Irsik Ferencz által alapított lelenczháznak 26 frt 02 kr. Összesen 241 frt. 02 kr.

— **Az „erfurti császár és király”** Még a millenium lezajlása után is feltűnedez Budapesten egy egy exotikus felség, ha máshol nem, hát legalább a hirdetésekben. Itt kevélykedik például egy „erfurti” cs. és kir. udvari magkereskedő Schmidt J. C., ki értesülésünk szerint nem udvari szállítója a mi kir. felségünknek, azonban Erfurtban él és így nálunknál jobban tudhatja, hogy ennek a városkának saját külön császára, királya, udvara nincs; vagy talán furfangosan mást akar elhitetni?

— **A közigazgatási bizottságnak** hétfőn tartott ülésén következő fontosabb ügyek nyertek elintéztet: a Bpest — Mármaros-Sziget közt indítandó gyorsvonat ügyében felirat fog intéztetni a miniszterhez. Tudomásul vette a bizottság a posta igazgatóság airtatát, mely szerint a postánál két segédtszti állás lett szervezve s 1898. ápril 30. a. után a Frankó-féle üzlethelyiséget is a posta fogja elfoglalni. A tanitók korpótlékát illetőleg kérni fogják a közoktatásügyi ministert, hogy tekintettel a város nagy kulturális adóira a tanitók korpótlékait ne a város, de az állam adja meg. A városi főorvos javaslatát, hogy a tanintézetek udvarán furt kutak készítesenek, továbbá hogy a konviktusban a ragályos betegek elkülönítése céljából külön beteg szoba rendeztessék be, a bizottság magáéva tevén, ez ügyben intézkedni fog.

— **A szatmári határrészi mezőőri állásokra** a pályázók közül Szakáll György és Piros József lovas mezőőri felügyelőnek, a gyalog mezőőri állásokra pedig Benbze József, Veres Mihály, Molnár Demeter, Borlán Simon, Kisujszallási József, Kiss Mihály, Racz György, Bodó Ferencz, Barta Károly és Csáki András választattak meg, kik állásukat ápril 1-én fogják elfoglalni.

— **Gyászhir.** Literáty Elek gyógyszerész f. hó. 2-án hosszas betegség után elhunyt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe 4-én.

— **Közgyalogjárókat** fognak kapni a Gvadány utca, Honvéd utca, Pázsit utca, Uj utca, Vágóhid utca, Keleti és Pázsit déii oldalai, ha ugyan lesz elegendő kő, miután a kövezés költségeiben szerepelnek azon kővek is, melyeket a Vörösmarty utcáról szednének föl. Azonban, mint közgyűlési tudósításunkban jelentjük, a Vörösmarty utcának műgyalogjáróval való ellátását a közgyűlés elejtette.

— **Visszaemlékezés.** Az ezredéveskiállítás kedves emlékei vonultak el lelkünk előtt, midőn megkaptuk a Mauthner Ödön budapesti magke-

reskedő idejű főrajegyzékét, melynek borítékán az ezredéves kiállítás egyik gyöngye, az általános feltűnést keltett Mauthner pavillon van ragyogó színnyomatban megörökítve. Kik az e pavillonban csoportosított, nemesített magvakat szemlélték, nemcsak a belföldi közönségünk, hanem a szélrózsa minden irányából idesereglett külföldi látogatók is mind beismerték, hogy a Mauthner czeg nemcsak méltó vetélytársa az angol, francia és amerikai világhírű magkereskedő czégeknek, hanem tulszárnyalta azokat. Élénken bizonyították ezt a pavillont körülövező növénykincsek, a tündéres üdezőld, finomszálu pázsit közt mint keretben meg-megújuló változatos virágpompa. Ugy a pázsitkeret, valamint a gyönyörű virágok mind a Mauthner-fele magvakból fakadtak. Az idén különben a Mauthner főrajegyzéke a legelső külföldi főrajegyzéket is határozottan felülmulta. A felette izlésesen rendezett igen gazdag (184 oldalra terjedő) tartalma, az érdekes újdonságainak tömkelege, nemhogy fárasztaná az olvasót, hanem valódi élvezet gazdának és kertkedvelőnek egyaránt és fogalmat nyújt a Mauthner-fele magnagykereskedés óriás, sokoldalú választékáról. Mauthner ezen gyönyörű új főrajegyzékét régi vevőinek felszólítás nélkül is megküldi. A kik pedig csak ezután óhajtanak Mauthner zászlaja alá sorakozni, azok kérjék a czégtől levélben, vagy levelező-lapon az említett főrajegyzékét, melyet azután ingyen és bérmentve fognak megkapni.

Vidék.

Nagy-Károly febr. 8.

Az új aera. 1897-re következőleg alakult a város tisztviselői kara: Debreczeni István (ref.) polgármester, Hetey Ábrahám (ref.) főjegyző. Vidékről bekerült újabban megválasztottak: Néma Gusztáv (ref.) aljegyző, Déker Gusztáv (luth.) mérnök, Tömpe Bertalan (ref.) közigazg. tanácsos és városi bíró. Továbbá Vaday Menyhért (ref.) városgazda, Kisfaludy József (kath.) főkapitány, Serli György (kath.) pénztáros, Borody György (gkath.) ügyész, Kirilla Tivadar (gkath.) adótanácsos.

Statistikai. Az anyakönyvvezető valománya szerint N.-Károly városának népessége 13475 lélek, még pedig felekezetek szerint van: 5200 kath., 3163 gkath., tehát közel 8363 kath. v. i. a város népességének $\frac{2}{3}$ katolikus. Kalvinista van 2690, lutheránus alig 237 — azaz protestáns a városban, van 2927 v. i. a város lakosságának csak $\frac{1}{4}$ protestáns. Zsidó van 2352. Ezek közül eddig egy sem jutott be a városházába.

Ég a városháza! Ez a hír terjedt el hétfőn éjjel 11 órakor. A tüzet a szemközti Hungária szállóból vette észre a mulatózó vidám asztaltársasága. Nyomban jelentették az ügyeletes rendőrnek, ki épp akkor a lutriszámokról álmodott s végre nagy czihelődés után keménytüzet konstatait — a kéményseprős. Eddig jól van! Csütörtök este $\frac{3}{4}$ -kor azonban újra kigyuladt a rendőrszobának padlásgerendázata, a mely a kéménytűz óta emésződött. Ez már nincsen jól. Ha még a városházat sem őrzik a rendőrök és tűzoltók, mit őriznek hát?

Morgás. A legutóbb megejtett városi választás sehogyan sem tetszik a választó közönség nagy részének. Már Kozma Gerő városi bíró és árvaszéki tanácsos mellőzése éles visszahatást keltett a város intelligens és iparos köreiből. E derék s a mi fő, qualificatioval bíró tisztviselő évekig szolgálta a várost közmegelegedésre. Kibuktatta az új aera. Most meg Buttán Jánossal történt hasonló eset, kit nem is kandidáltak, de kandidáltak egy vidékről becseppent falusi segédjegyzőt Vitkáról s meg is választották városi aljegyzőnek, azonnal 800 frt fizetéssel. Mit szól ehhez Kirilla adóta-

nácsos, ki 20 éven át szolgálja a várost szintén 800 frt-ért. Vigyázzanak itt a városházán, mert a vihar morgással kezdődik. Csak aztán söpör. Tudjuk, hogy bajos mindenkit kielégíteni, minden társadalmi töredék inyere cselekedni — de azért az okos kormányzati politika soha sem téveszti szeme elől a méltányosságot s a kellő tapintatot.

Pájschl és Schöberl. Tudsz, mit aztatat doktor jurisz? — kérdi a kálmánd-utczai Pájschl. „Ju er isz a dokter“-felelte a fény-utczai Schöberl „hanem jogiskolát csinálta.“ — Nu, há a városházán mér nincs dr. jur.? — „Hékszi dummheit, azir, mer Vitkán tanulták a jogot.“ — Jkapir schon — felelte a kálmánd-utczai virilista.

Helyes! A N.-Károly és Vidéke új szerkesztője, Papp Béla ügyvéd igen helyesen, férfias nyíltsággal neki ront az új aera, mely Debreczeni polgármesterségével kezdődött. A nevezett lap elmondja, hogy az új jegyző tulajdonképen törvényellenes módon választott. A képviselő testület u. i. 1896. szept. 6-án fölöslegesen nyilvánította a jegyzői állást és teendőit a közigazgatási tanácsosnak határozta beosztani. Debreczeni polgármester azonban 1896. nov. 15. egy kisebbséggel megváltoztatta a képviselő testület előbbi határozatát, hogy a vitkai falusi segédjegyzőt besegítse a hivatalba vagy más okból — nem tudjuk — és idegen embert, falusi segédjegyzőt hozott a városba, mikor a képviselő testület jogvégzett egyént kívánt és ajánlott is, mert volt ilyen. Igen helyes tehát a lap állásfoglalása. Utolsó betűig aláírjuk vezércikkét.

Honvéd zenekar városunkban. A honvéd zenekar a febr. 27-én tartandó altiszti bála lerándulván, előző napon Fejes István helyiségében fog játszani, másnap a polgári körben tartandó altiszti bálon; vasárnap a kath. templomban, végre térenét ad a zenekar. Az anabaptisták zártkörű motólás estéjére el nem mehet, mert felekezeti muzsikát nem csinál senkinek s a károlyi honvédek között nincs babbista.

Kölcsey szobor leleplezése, mint már jeleztük, tavasszal lesz, illetőleg a nyáron, mert akkor kizöldül — nem a szobrot burkoló faalkotmány, hanem a körül ültetett növényzet.

A kath. legényegyesület vasárnap tartott bálja pompásan sikerült. Csinosan volt feldiszítve a polgári kaszinó terme s annak déli növényekkel kerített dobogója. S Fátyol Józsi bandája huzta a talp alá valót. Igen jó gondolat volt a rendezéséget koszorus lánykák-kal kiegészíteni, páratlan sikerül volt a rendezés, nagy a látogatás — szóval e bál a farsang legsikerültebb mulatsága volna, mi első sorban az egyesület fardhatlan, derék és leleményes elnökének, Guba Pál urnak kiváló érdeme.

Kaplonyban egy vegyes szertartású házaspárnak, hol a férfi római, a nő pedig gör. katolikus, a múlt év szeptember havában leánygyermek lett s minthogy az 1814. év okt. 14-én k. 23034. sz. körrendelet értelmében a vegyes szertartásuaknál a gyermekek vallását illetőleg nemi külömbiség nélkül az atya az irányadó; mégis a polgári anyakönyvvezető a szülők elenzése daczára a leány-gyermekek gör. katolikusnak jegyezte be. A szülők ezen eljárás ellen első sorban az egyházi hatóságnál, ez pedig a világinál keresett és talált orvoslást; a mit szó szerinti másolatban van szerencsém közölni:

Másolat. 15134. sz./1697. P. A nagy-károlyi járás szolgabírája, mint anyakönyvi felügyelő hatóság, a Börvely községben 1896. év szept. hó 20-ik napján felvett 143. sz. születési anyakönyv kiigazítása végett 236./896. A. B. sz. a megkeresést intéz.

Végzés. A nagy-károlyi járás szolgabírája mint anyakönyvi felügyelői hatóság 237./896. A. K. sz. azon tárgyú megkeresésének, melyben a Börvely községben 1896. év szept. 20-ik napján 143. sz. a. bejegyzett születési anyakönyvi tételt azon értelemben, hogy a Fézer Máté róm. kath. és Mercs Flóra gör. kath. szülöktől 1896. év szept. 15. napján született Anna nevű gyermek vallása kiigazítás-képen róm. katolikusnak jegyeztessék be, a kir. jbiróság helyt ad és ahhoz képest az anyakönyvvezetőt a megnevezett következő széljegyzetek bejegyzésére utasítja:

„A nagy károlyi kir. jbiróság 15134/896. P. sz. végzése értelmében, az ezen születési anyakönyvbe Anna néven bejegyzett gyermek vallása római katolikusra kiigazíttassék.“

Indokok: A kir. kir. jbiróság kiigazítást azért rendelt el, mert az 1814. év. okt. 14-ik napján kelt 23034. sz. körrendelet értelmében a latin és görög katolikus felek házasságából származott gyermekekre nemükre való tekintet nélkül az apa vallását követvén, az azon értelemben létre jött 7673/886 B: M: sz. elvi jelentőségű határozat figyelembe vételével e kiigazítás elrendelendő volt.

Kelt a n.-károlyi kir. jbiróságnál, 1896. december 31-én. P. H.

Szabó, kir. jbiró.

Munkács. Az elnyomorodott ruthén nép érdekében f. hó 4-én népes értekezletet tartottak Firczák Gyula püspök elnökléte alatt Budapesten. Nedeczey orsz. képviselő, alapos ismerője e nép bajainak, feltárta a nyomor kuforrásait, s elsorolta azon eszközöket, melyekkel a bajon segíteni lehetne. Pengette a hallatlan uzsora eltíltását, a magas adókulcs leszállítását, az adóhátralékok elengedését. Az értekezlet ez irányban mondotta ki határozatát. A miniszter elé memorandumot fognak terjeszteni.

Debrecen. Nagy örömmel van a debreczeni kath. szülőknek. A „Mi Asszonyunkról“ nevezett apácák iskolaépületét, mely csak a múlt szeptemberben nyílt meg, kibővítik, illetőleg kiegészítik a jobb szárny megépítésével, mely a régi zsinagóga helyén, illetőleg annak az építésbe való befoglalásával fog történni. Az eddigi helyiség ugyanis szűknek bizonyult, most az új szárnyban az iskolák mellett internatust állítanak, melyben 60—70 növendék fog nyerni kényelmes ellátást. Az új építést már kora tavasszal meg fogják kezdeni.

Debreczen. A debreczeni Csokonay-kör választmánya elhatározta, hogy még ez év nyarán emléktáblával jelöli meg Debreczen nevesebb embereinek lakóházát. Így azt a házat, melyben Sinay Miklós lakott és meghalt, a tudós Fazekas Mihálynak, Csokonay kortársának és barátjának lakóházát és a Széchenyi utcán a Várad-Szabó házat, a melynek 1714-ben egy éjjel vendége volt a hires XII. Károly svéd király, aki lóháton 13 nap alatt jutott el a pultavai csatateréről Konstantinápolyba. Az emléktáblákat ünnepélyesen leleplezik. Később a többi történelmi nevezetességű házakat is megjelölik emléktáblával.

Nagybánya közönsége szívesen emlékezik meg mindenkor az idejű Gyertyaszentelő-Boldogasszonyról, mely ünnephez a katolikus bál emléke fűződik. Tekintve úgy a válogatott s valóban a katolikusok színe-javából álló vendégeket, mint az anyagi hasznot, a bált mindenestre fényesnek kell mondanunk. 420 forintra megy a tiszta jövedelem, melynek hova fordítása még nincs megállapítva. A lankadlatlan buzgalmu rendező, ki a kath. bál eszméjének megpendítője és végrehajtója egyuttal, szerénységéből nem engedi magát megnevezetelni. De a

sikert látva örömmel sóhajt fel: vajha mindennél követnék példáját és a törekvést hasonló siker koronázná.

A szinyér-váraljai kath. legényegyesület a kath. ének- és dalegyesület közreműködésével január 31-én gazdag műsorral és sorolással egybekötött, minden tekintetben kitűnően sikerült táncvigalmat rendezett. Ott láttuk a város és vidék intelligentiáját igen szép számmal képviselve, gyönyörködve a vegyes kar által precisen előadott szép árnyalatu dalokban, melyekre a koronát Szabó István és Halász József urak a lírikus érzelmű „Kanadai dallal” tették föl. Jó obsitos volt Stauder János ur is. Az est fénypontját azonban Mátéffy Domokosné urnő az első délut magánjelenetben kedves imitatiojával s Mátéffy Domokos ur „Házassági ajánlat” művészi előadott monológja képezte. Ezek után táncza perdült a jókedvű fiatalok. Az első négyest 40 pár tánczolta. Az egyesület javára befolyt tiszta haszon 65 frt. A táncz kivilágos kivirradtig tartott. Méltán illeti meg dicséret a rendezőseget, az összes szereplőket s a derék legényegyesületet, kik ilyen élvezetes estét rendeztek. Egy jelen volt.

Mármaros-Sziget város képviselő testülete február 4-én rendkívüli népes közgyűlést tartott, melyben a fogyasztási adóberleti szerződés dolgában a múlt év december 17-iki viharos gyűlése által kiküldött vizsgálóbizottság jelentése került tárgyalásra. A bizottsági jelentés hiteles adatok alapján kimutatta, hogy a megtámadott tisztviselők, Pap Tibor polgármester és Gavallér Lajos tiszti ügyész a szerződés megkötésében teljesen korrekt módon jártak. A közgyűlés egyhangúlag elfogadta a bizottság jelentését és a megtámadott tisztviselőknek teljes elégtételt szolgáltatott.

M-Szigeten, a tanítóképző intézet „Gönczy kör”-e folyó hó 7-én jól sikerült diszgyűlést tartott. A diszgyűlés azért is érdekes volt, mert itt adták ki Csik Mihálynak, az intézet egyik volt tanulójának a földművelésügyi m. kir. miniszter által kiadott 100 frtból s diszokievélből álló jutalmat, melyet a fatenyésztés, körüli buzgólkodásával meg is érdemelt. A gyűlés programja a következő volt: Az ifjúsági zenekar előadása után szavalt Poyánszki István IV. é. növendék. Népdal egyveleg, előadja az „Énekkar.” Szavalt, tartotta Károlyi Lajos IV. éves növendék. Zongora előadás, tartotta Irsa Ferencz IV. é. növ. Énekszólo zongora-kisérettel előadták Károlyi Lajos és Irsa Ferencz IV. é. növendékek. Ezek után Csik Mihály tanító jutalmának kiadása következett, melyet az igazgató adott át szép beszéd kíséretében. Volt még két jutalmazás, melyet az önképző-kör rendelt el. Két növendék Irsa Ferencz s Károlyi Lajos lettek jutalmazva 2—2 forinttal dolgozatukért. Még egy zenekari és egy énekkari előadás következett, s aztán szétoszlott az igen szép számban megjelent s előkelő közönség.

Ó-Pályi. Alulirottak mély fájdalommal jelentik a kiterjedt rokonság nevében is a felejtetetlen férj, a legjobb apa és szerető rokonnak Nagy-turi T e l e k i Sándor birtokos és vármegyei bizottsági tagnak folyó év és hó 6-án hajnali 3 órakor életének 42-ik, boldog házasságának 12-ik évében rövid szenvedés utáni gyászos elhunytát. A boldogultnak hűlt tetemei f. hó 6-án d. u. 3 órakor fognak Ó-Pályiban a reformált egyház szertartásai szerint örök nyugalomra tétetni. Kelt Ó-Pályiban, 1897. február 6-án. Béke legyen hamvai fölött! Özv. Teleki Sándorné szül. Báthory Erzsébet neje. Teleky Erzsébet leánya. Özv. Teleky Lászlóné szül. Fényes Czeczília sógornő. Bordás Berta férj. Bónis Károlyné, Bordás János testvérek. Özv. Horváth Imréné

szül. Teleky Erzsébet nagynénje. Horvát Ilona, Teleki Bertalan unoka testvérek. Báthory Ignác s neje Erdődy Amália ipa és napa. Báthory Terézia férje Rácz Béla, Báthory Elek sógornője s sógorai.

A nagysomkuti ifjúság Nagy-Somkuton 1897. évi február hó 20-án A nagyvendéglő termeiben a „Kővárvidéki Olvasó-egylet” könyvtára javára zártkörű tánczestélyt rendez. Személyjegy 1 frt, családjegy 3 frt. felülfizetések köszönettel fogadtatnak, jegyek előre válthatók Mán Lajos ur gyógyszerárában.

Hazánk.

Országgyűlés. A belügyi tárca költségvetését részleteiben tárgyalta a képviselőház. Eléggé tartalmas vita indult meg a színházak tételénél. Zichy Jenő beszélt szellemesen és erővel, Nopcsa, az opera intendánsa keserűen. Molnár János igen helyesen a színházak visszaélései ellen kelt ki, melyek nem hogy nemesen szórakoztató darabokat hoznának színre, de egyenesen szeméremértő és erkölcsrontó darabokkal akarnak közönséget fogni. — A közegészségügy tételénél Pap S., Major F., és Buzáth F. beszéltek talpraesetten, bő tapasztalataikkal élénkséget adva a vitának. Kedvet kapott tőlük Bernády Gy. is, aki patyikus is, kormánypárti képviselő is egy személyben s — mint Meszlényi L. mondja — egyúttal „Pantocsek utódlási joggal.” — Előkerült a parlamenti szólásszabadság korlátozásáról négy vármegyei törvényhatóság által beadott kérvény is. A liberálisok Pulszky Á. és Tisza I. felszólalásai után kedvet kaptak a kérvényt a bizottsághoz utasítani javaslatlattel végett, de bizony csak a lomtárba fog az kerülni. Nem is való máshova.

A delegációk ülései ez évben nem tavaszkor, hanem ősszel fognak megtartatni. Így határozta el ezt a legutóbbi bécsi közös minisztertanács, melyen a király elnökölt. Az elhalasztásnak egyik oka, hogy a parlamentek a kiegyezési tárgyalásokat háborítatlanul folytassák, másik pedig a külügyi helyzet, melyben bizonyos bonyodalmakra lehet számítani.

A kis lutri megszűnik. Ennek tárgyában Lukács László pénzügyminiszter a Ház febr. 4-i ülésén törvényjavaslatot nyújtott be. A javaslat szerint, melynek megszavazását bizonyosra kell venni, a kis lutri helyébe a már ismert osztályosjáték lép; ezt rendezni csak az államnak van joga, de — az ellenőrzés fenntartásával — eme jogot husz évi időtartamra haszonbérbe (legkisebb 1.200.000 frt) adhatja; a törvény életbeléptetésével, melynek ideje f. év majus 1., tilossá válik külföldi sorsjátékokban betétek által részt venni. Okt. 1-én szűnik meg aztán végképen a lutri, sok szegény emberek egyetlen vigasztalása és reménysége, de még többek veszedelme. Igen, mert ezután csak az uraknak lesz szabad játszani a szerencsével, akiknek t. i. telni fog részvények vételére. Az államnak kétségtelenül haszna lesz az új módú osztályosjátékon, de több hasznuk lesz azoknak, kik a rendezés jogát bérbe veszik. Ezek egy bécsi lap számítása szerint husz esztendő alatt vagy 25 milliót fognak nyerni az új játékon.

A kis kíváncsi. Wlassich miniszter a kíváncsi. Tudni kívánja most, hányan keresik üdvösségüket abban a szektában, melynek ő az alapító főpapja. Rendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz, melyben felhívja ezeket, hogy a felekezetenküliek számáraól évente kimutatást készítsenek s azt a orsz. m.

kir. statisztikai hivatalnak beküldjék. Ezen kimutatásokból megtudjuk majd, hányan lettek vallástalanokká a magyar állam különösebb jóvoltából.

Munkácsy Mihály. Megdöbentő híreket közölnek a lapok Munkácsyról. A lángelméjű festőművész, a Krisztus Pilátus előit, Consummatum est és Ecce Homo halhatatlan alkotója megőrült s a Bonn mellett levő godesbergi tébolydába szállított; itt dühöngési rohamok jöttek rá, úgy, hogy kényszerzubbony kelle ápolóinak alkalmazni megfélekezésére. Munkácsy alig néhány évvel van felül az ötvenen s így csodálatosnak látszik eszének és szellemerejének ilyen korai elborulása. Megfejté azt azonban az a lankadatlan tevékenység, idegrázó tanulmányozás és munka, melynek korai ifjúságától fogva teste-lelke minden erejét szentelte. Régióta irtak a lapok betegeskedéséről, mely őszbe veré fürteit, gyöngékké tette szeméit s megroppantá hatalmas alakját, de nem akartuk hinni, hiszen annyi remekmű után leste-várta mindenki újabb képét, annak hódítását. Megszoktuk Munkácsytól a termékenységet művészetében s egyúttal minden jó érzésű embernek vigasztalására vált ebben az anyagi és erkölcsében szegény korban az a vallásos ihlet, melylyel dolgozott. Képein, melyeknek tárgyát a Megváltó életéből vette, mindenütt tükröződik a mélyen vallásos lélek derűje, a szeretet és imádás, melylyel képeinek alakján csügg. S egyéb sikerei mellett, melyekkel nemzeteket ejtett bámulásba, épen ezen vallásos irány s az abba letett munkásság fogja őt a halhatatlanok közé sorozni. Hazánkra annál fájdalmasabb a csapás, mert itt volt az ideje, hogy — mint maga számítá — odahagyja Párisot és a hazában telepedjék le pihenni s vezetni a törekvő ifjabb gardát, mely az ő vezetésére óhajtott bizni tehetségei irányítását. Adná a Gondviselés, hogy a mester egészségének helyreállításával e szép tervekről ne kellene örökre lemondani.

A mensa academica vagyis az egyetemi hallgatók diák-asztala Budapesten megnyílt. Az eszmét, hogy diák-asztalt kell létesíteni, mely elvonja az egyetemi, amugy is sok veszedelemnek kitétt ifjúságot a vendéglői kosztolástól, mely költségesebb és az alkalomnál fogva veszélyesebb is, 1892-ben Breznay B. dr., akkor egyetemi rektor a hittudományi karról pendítte meg, megveve annak alapját egy 1000 frtos alapítványal. Azóta folyvást szaporodott ez összeg egész 80.000 frtig. Ennek kamataiból az arra méltó egyetemi hallgatók vagy egészen ingyen vagy félárért kapnak ebédet és vacsorát. A többiek pedig havi 16 frtot fizetnek étkezésükért. Eddig mintegy 300 diák tagja az asztalnak, melyet Zilahy Ágnes, neves magyar szakácsnő lát el finom ételekkel. Tagja lehet az asztalnak minden egyetemi hallgató, ki igazolni tudja, hogy be van iratkozva az egyetemre. A mensa pénzeit az egyetemi rektor kezeli, élén pedig egy tanár áll. Az asztal megnyitása fényes bank-ttel történt, melyen Wlassics miniszteren kívül sok előkelő egyén, különösen egyetemi tanár vett részt.

Apponyi A. grófról közölt azon hírek, hogy házassága után, melynek napjaul márcz. 1-je van kitűzve, elhagyná a politikai pályát, a valóságnak nem felelnek meg. Erre vall Horánszkyhoz intézett távirata, melyben úgy nyilatkozik a nemes gróf, hogy a családi boldogság csak ösztönzés lesz neki arra, hogy hazája politikai életében minél tevékenyebb részt vegyen. Hock Jánoshoz pedig így ír: „Legközelebb hozzatok jövők és folytatjuk a kuruczpolitikát, most inkább, mint valaha.”

A hírlapírás köréből. A Nemzeti Ujság, a nemzeti pártnak ez a derék, független

organuma s a Hazánk, az Országos Magyar Gazdaszövetség közlönye a mai napon fuzionált s ezentul Hazánk cím alatt fog megjeleni. Az összeolvadt lapokból alakult Hazánk lapfőlapjános felelős szerkesztője Korbuly József, a Nemzeti Ujság volt felelős szerkesztője, helyettes szerkesztője pedig Jancsó Dezső, a Hazánk volt felelős szerkesztője.

„Nem boldog a magyar.“ Szemere Miklós, a legutóbbi választáson képviselőjelölt az erdődi kerületben, mondotta ezt a nemzeti kaszinó mult vasárnapon tartott Széchenyi lakomáján. A nemzetnek közérzése nyilatkozik ama szavakban, melyek mintegy küzdelemre hívnak mindenkit 1000 jövőért és azon javaknak boldog birhatásáért, melyeket a nagy Széchenyi nemzetének szerzett vagy nagy tervekben kidolgozott. Ám a mit kaptunk tőle, elvesztegette a kormányok liberalis gazdálkodása, a hatalommal való visszaélés fent és alant. Hitünk megtépve, erkölcsünk rongyokban, becsületünk az érdek vásarán, nincs szeretet, nincs összetartás köztünk, valóban: „nem boldog a magyar!“

Külföld.

Kréta szigetén újból kitört a lázadás, mely ott a mult évben anyi vérontást okozott. A békeltetés és csillapítás munkája, melyen a hatalmak ott dolgoztak, nem sikerült teljesen és megtörik Törökország fondorlatos politikáján. A mohamedánok most ismét és pedig — mint írják — minden provokáció nélkül hatolnak be a városokba, azoknak keresztény negyedeibe és elkéserevde nyilatkoznak a reformok ellen, melyek a keresztényeknek az előbbinél nagyobb jogokat biztosítanak. A keresztények között is sokan erőszakoskodással felelnek a mohamedánok bántalmaira. Más részük azonban, férfiak, nők s gyermekek hajókra szállanak s már mintegy 4000 ember érkezett meg biztos helyre: Milóba. A mohamedánok Káneából érkezett hírek szerint felgyújtották a város keresztény negyedeit s a tűz folytonos terjedése által veszélyben vannak már az erseki palota, valamint a közel fekvő iskolák is. Megtámadták a francia matrózokat is, kik a templomok és nyilvános épületek őrizetere lettek kirendelve. Mindenütt nagy az elkéserevés, félelem és inség, miután igen sok kereszténynek mindene odaégett. Ez az állapot mintegy kihívja immár a hatalmak beavatkozását s ez által a keleti kérdés megoldását közelebb viszi a megvalósuláshoz. Fog-e ez sikerülni háboru nélkül, nagyon is kétséges. Oroszország merev megtartása s azon nem csekély nézeteltérések miatt, melyek a hatalmak között fennállanak.

A pestis, mely Indiában nem szűnt meg sok áldozatot szedni, folytonos nyugtalanságban tartja Európa államait is. Nehány nap mulva megnyílik a nemzetközi egészségügyi kongresszus a pestis ügyében s a hatalmak képviselői keszen állanak arra, hogy, ha Anglia tiltakoznék az Indiából érkező hajóknak már Suezben való fertőtlenítés es vesztégzár alá való helyezése ellen, azt hozzák javaslatba, hogy minden Indiából érkező angol hajóval lehető kiméletlenül bánjanak el. Ennek a fenyegető javaslatnak akarja élet venni Anglia avval, hogy újabban rendeletet adott, mely szerint minden Indiából induló angol hajót mar indulása előtt fertőtleníteni s a legszorosabb vizsgálat alá venni kell. Különben egész Angliában gyűjtés indult meg az indiai inségesek számára, melynek eredménye százezreket tesz ki. A nemzetközi kongresszusra utazó török küldöttek a napokban Budapesten is voltak és odanyilatkoztak, hogy

nagy veszélyt rejt magában a pestis behurcolására azon körülmény, hogy a mekkai zarándoklatok, melyeknek zömét angol India adja, most kezdődnek. Ezeket betiltani nem czélszerű, mert árutakon is meg fogja tenni jó nagy része a rendes zarándokoknak s ebben talán nagyobb a veszedelem.

Németország. A kath. centumpárt dolgozik. Újabban nagy bosszuságára a liberalis protestánsoknak napirendre hozta a híres Heintze-féle törvényjavaslatot. Ez a javaslat akkor jött létre, mikor pár év előtt egy Heintze nevű ember közérkölc ellen elkövetett bűnpörét tárgyalta egy bíróság, mely bűnpör részletei óriási megbotrányozást keltettek a német társadalomban. II. Vilmos akkor kiadta a rendeletet a kormányának, hogy a közérkölc védelmére törvényt kell hozni. Megcsinálták a törvényjavaslatot, de a centrum párt befolyása utján olyan módon, mely a liberalisok rémületére alaposan segített volna a dolgon. A miért aztán nem is lett az törvénynyé, de a centrum sem hagyja nyugodni; ez idén újra felvetette s előhozta mindaddig, míg meg nem lesz szavazva, nem lesz szentesítve. A törvényjavaslat bünteti a kerítőket, a cselédtartókat, kik ezek erkölcsi felett nem őrködnek. E mellett — s ebben van főereje — irgalmatlanul bünteti azokat, kik erkölcselen könnyeket, képeket raktáron tartanak, azokat kirakatba teszik, hirdetések utján erkölcselen viszonyokat fűznek, szemérem-sértő szinelőadásokat, szavallatokat rendeznek, erkölcselen népekeket terjesztenek. Sőt kiterjeszti büntetéseit az újságírókra is, kik erkölcsi vétségekben tartott bírói tárgyalásokról pikáns részleteket közölnek. Hát hogyne dolgoznának ellene a liberális újságok, melyeknek ma az a kenyerök, hogy minél pikánsabb történeteket írjanak a közérkölc kátára s a társadalom elkereszténytelenedésére!

Franciaország. Husz éve épen, hogy Franciaország kimondta a felső oktatásnak szabadságát. Mogmozdult akkor a püspökökkel élén az egyész franciaia katolicizmus és rövid időn hét kath. egyetemnek adott életet. Legkiválóbb köztük a Lillei, melyen 6 tudomány-szak van képviselve (a kath. hírlapírásnak is külön kurzusa van) 80 tanárral. Most ülte meg ez az egyetem fenállása 20 évfordulóját fényes ünnepélyekkel, melyeken a világ minden részéből kitűnő férfiak vettek részt.

Romániában kormányválság van. Aurelian miniszterelnökkel sehogy sincsenek liberalis barátai megelégedve és Sturdzát kívánják elnökül. Sturdzát a király kihallgatáson fogadta, mely után minisztertanács volt. A zavarok folytán, melyek a királynak igen kellemetlen órákat szereznek az sincs kizárva, hogy a kamarákat is felosztják, a mi bizonyos pártalakulásokat vonna maga után.

Színház.

Február 3. és 4-én Rovetta G.-nak „a becselének“ cz.: Oroszország első állami díjával jutalmazott nagyhatású drámája került színre. — Az előadás a színház ensemble-járól, valamint az egyesek haladásáról tett tanulságot, Pintér (Moretti Carlo) drámai tehetségének mélységéről ez új alakításával jó alkalmunk nyílt meggyőződni. A 2 ik felvonás végjelentéért igen sok spezializál drámai művész megirigyelné. Ha az operettekben előttünk érdekes, itt bizonyára művészi volt. Piller (Elise) a végletekben mozgó character változatait tehetségének egész erejével mutatta be. Boros (Teréz) kis epizód szerepéből pompás alakot dolgozott ki.

5 én. „Az aranyember“. Zóna előadás-

ban, zsufoolt ház előtt. Boros Noémi szerepébe egész lelkét fektette bele. Mellette Hidvéghi (Timár) excellált. Csetényi, Piller és Delli szintén eleget tettek feladatuknak.

7-én „Bukow.“ Az előadás legsikerültebb alakítása Mátray kaszás gazdája. Dajka tulságosan lármás volt. Hidvéghi kissé könnyen vette szerepét. Pintér és Réthi L. szeretetreméltó epizódalakat mutattak be. Piller érzéssel játszott, Pesti jellemzetesen, kár, hogy tulságosan rokon-szenvezett a sugóval.

E. Kovács Gyula,

a kolozsvári nemzeti színház nagyhirű tragikus a héten két előadással kezdte meg sikeres vendégszereplését, hogy pályájának 40 éves jubileumakor nagyszerű művészetét bemutassa Szatmárnak, hova ifjúkorának emlékei fűzik. Bemutatott szerepeiből az első volt Keane Edmund. A londoni színházi krónika e csodálatos alakját Kovács Gy. elragadó vonásokkal ismertette meg a közönséggel. A genialis színész apróbb és nagy bajait igaz és meleg hangokkal hozta elénk kezdve adósságaitól egész a Drury-Lany-színházi affairéig. Keane karakterének minden vonását asszimilálta, lelkébe ültette eszményi jellemének egész világát s aztán eljátszotta — önmagát. Ebben állt művészi alakításának varázsa. A tipikus alakokat kiegészíté saját s az illető alakoknak megfelelő egyéni vonásaival, s kinezte bámulatos finomságu árnyalataival. Az a mozdulat, mellyel kitasítja a csapszékéből a lord mayort, a fej ciznikus hátravetése, az asztalra állás, az egész testtel való mozgás, a szivarra gyújtás, s a megvető hang, — megannyi olyan eszközei a realizmusnak, melyek a legremekek közé tartoznak, amit csak színpadon láttunk. Az első felvonást halványítá, hogy a többiben el ne hagyja ereje, elejétől fogva végeig egy következetesen kidomborított alakot adott fokozatos fejlesztéssel látszólag odavetett, de alapjában művészi vonásokkal, nem utanozta a természetest, hanem maga alkotta meg azt, épen azért volt plasztikus, oly harmonikus.

Másik vendégszerepe „Hamlet“ volt. A dánkirályfi tépelődő lelkét, sötét kedélyvilágát csodálatos erővel mutatta be. Mélyreható psychológiájával bevilágított a szerencsétlen királyfi lelki világának redőibe. A fiui szeretet, a sötét gyanu, a mardosó tépelődés kinja mindjárt első jelenetében oly markans vonásokban jelenik meg, hogy egész jellemével tisztában vagyunk. Homlokán bizonyos borongó fenség ül; az ajk, a szemek beszélnek, s a halvány arcz olyan, mintha üvegből volna, melyen keresztül a kedélyben végbemenő minden hullámzást észrevehetni. Midőn atyja szellemétől megtudja a királygyilkosság sötét bűnét, életének egész alapja kisiklik lábai alól, — kétségbeeset küzdelemmel tépelődik a bizonyosság felett — melyről mikor már meggyőződött, egyetlen célja — a boszu. Órjögő jelenetei — kivált az anyjával való jelenete, s a temetői jelenet, — a legbámulatosabb színpadi remek közül valók. Az a sivár, nyújtott, olykor suttogásba fulladó hangvitel, midőn a test már kifáradt a lelki kinoktól, a vonagló arcz, melyet a tépelődés szinte eltörzít, az az imbolygó járás, midőn a lélek elveszti vezető fonalát, s az a számtalan árnyalat oly jelenéseket produkáltak, melyeknél a szöveg, a költő, a jámbus eltűnt, s az illuzió a legnagyobb diadalát üli.

A többi közreműködők némi elmaradottságot tanúsítottak a súlyosabb beszéd viteleiben. Legjobban még Csetényi J. elégitett ki. Ophelia, Mátray Claudius, és Hidvéghi Laertes szerepében, Borbély (Salamon) tetőtől talpig jó sugó volt volna, ha nevető idegein jobban uralkodott volna. Boros F. (Dambi) kit különben ügyes művésznőnek ismerünk, nagyon el volt fogulva. Piller M. elég jól, Delli (Devonschire) könyvedén játszott.

Irodalom.

— **Márcziusi ibolyák,** imák és elmélkedések sz. József tiszteletére. Márczius navának közeledtével, melyet a keresztény katholi-

kusok kegyeletes tisztelete sz. József hónapjává avatott, a jelzett imakönyvet melegen ajánljuk olvasóinknak. Kapható a szerzőnél, dr. Jordán Károly, pápai t. káplán, plébánosnál Szaniszlón (Szatmár m.) Ára izléses kötésben 1 frt (3 ss.).

— Megjelent az **Oktató Népkönyvtár** harmadik, januári füzet a következő tartalommal: A halál patikája. Stolz A. után, 2 iv. — Egyháztörténelem: A premonstreiek rendjének alapítása. — Sz. Norbertet Magdeburg érsekévé választják. — A ciszterciata rend alapítása. — Sz. Bernát apát. — Sz. Bernát híre, a második keresztes hadjárat, sz. Bernát halála. — A trinitáriusok rendjének alapítása. — Kalendárium, hasznos tudnivalók, gazdasági teendők. Adomák. Megjelenik havonként. Ára egész évre 2 frt. Megrendelhető Pozsony, ferencziek. Ugyanott megrendelhető az Oktató Néplap képes népujság.

— **Égető katolikus kérdések.** Irta dr. Wurster József, jogtanár. Szerző a 20 oldalas könyvben három — csakugyan égető kérdéssről: az apostoli király legfőbb kegyuri jogáról, a kath. antonomiáról és a kath. tudomány-egyetemről mondja el nézeteit világos, vonzó és tárgyilagos előadásban. A kis zöld-fedeles füzet tartalmát mindvégig erős és ritkaságú kath. szellem lengi át. — „Teremtsünk kath. intelligenciát!” mondja többek közt — . . . ha másképp nem, a föld porából, vagyunkunk, vérünk árán! Harsona hangon kérjük, követeljük kath. tanintézetet, kath. tudomány-egyetemet! . . . Szerző szerint a kath. tudomány-egyetem számára Pécs városa volna a legalkalmasabb hely, s erre nézve röviden, dicséretileg ismerteti a város kath. intézeteit s az ottani katolikus tevékenységét, ügybuzgalmát. A füzetet olvasóinknak melegen ajánljuk. Ára?

— **Az orsz. m. ktr.** statisztikai hivatal kiadványaira felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét. A magyar statisztikai évkönyv és a magyar statiszt. közlemények három kötetének (17. 18. 19.) előfizetési ára 5 frt. A statisztikai havi közlemények egész évfolyamára 4 frt. A magyar tisztii cím és névtár 5 frt. A négy

műre együttes előfizetés is eszközölhető, s ez esetben az előfizetési ár **10 frt.** A statisztikai havi közlemények egészen új kiadvány-csoportot képeznek, melyek a közlésre alkalmas adatokat minden óról a következő hó végén fogják szolgáltatni. Az előfizetési pénzek az orsz. magyar statisztikai hivatalhoz küldendők. (Budapest, V. Akadémia-utca 12.) Az előfizetések iránt legkésőbb febr. hó végéig intézkedni kell, minthogy a január havi adatokat tartalmazó füzet febr. végén már megjelenik, s így a st. hivatalnak a nyomtatandó példányokból az összes szükségletet ismernie kell.

Különfélék.

Histerikus macska-zene. V-ik

Károly már 1549-ben megkivánta a németalföldiektől, hogy fiának hódoljanak, de a spanyol kíméltéssel nevelt herezeget nem mulattatták azon vig ünnepségek, a melyek az alkalommal tiszteletére rendezettek. A brüsselleiek ezt látva, kieszeltek olyasmint, ami még Fülöp herezeg túl komolyságát is megingatta. A Fülöp tiszteletére rendezett ünnepi felvonuláson a többi között egy szeke-ren orgona is volt, a melybe sipok helyett tartályokat alkalmaztak. E tartályokba különböző koru és hangu maeskákat zártak oly formán, hogy farkaikat az orgona billentyűzettel hozták kapcsolatba. Ha már most a medvének öltöztetett orgonista a billentyűken játszani kezdett, leirhatatlan módon hangzott a hamisítatlan maeska-zene, melyhez éppen illett a majmoknak, kutyáknak és medvebocsoknak öltöztetett legények táncza. A tömeg a porban fetrengett a nagy kacagástól, mit e ritka látvány okozott, sőt a mord Fülöp herezeg sem állhatta meg azt mosolygás nélkül. Azt beszéltek később a németalföldiek, hogy ezen mosolygás első s egyuttal utolsó is volt, melyet a herezeg arczán láttak valaha.

Inaslogika. „Furcsa egy uraságom van most nekem. Restelli a borraivalót egyenesen a kezembe adni. Mindig a mellényzsebébe teszi azt és így magam vagyok kénytelen ruhatisztítás alkalmával onnan kivenni.”

Találó felelet. „Miért nem házasodik ön?” — „Mert a mai leányok olyanok, mint a mezők liliomai, melyekről azt mondja a szentírás, hogy nem fonnak, nem szőnek és mégis szebben vannak öltözve, mint Salamon az ő dicsőségében.”

Trömf. Férj: „Nem veszed észre, mily nevetegessé teszed magad avval a puffal? Hiszen a karod úgy se tölti ki azt?” — Nő: „Hát e te cilinderedet ugyan mi tölti ki?”

Közgazdaság. Háztartás.

A pinczék kezelése télen. Ugy véljük nem lesz haszontalan dolog a téli évszak beálltával a pincze kezelést illetőleg egy-két fontos tudni valót közölni azon szőlő-gazdák okulására, a kiket a phylloxera, meg a peronospora még úgy a hogy megkímélt. A szabályok a pinczéknek a téli évad alatti kezelését illetőleg a következők. 1) A pinczelyukakat ne zárjuk el előbb, míg 4—5 foknyi hideg nem jelentkezik 2) Ha a pincse nagyon mélyen fekszik a föld alatt, akkor még nagyobb hideget is bevárhatunk. 3) Ha a pinczét az egyik oldalról például az északi vagy keleti oldalról, hideg szél éri, akkor zárjuk el a pinczét arról az oldalról, de az ellenkező oldalon hagyjuk nyitva. 4) Ha tél folyamán enyhe vagy nem nagyon hideg napok állanak be, akkor nyissuk ki a pinczelyukakat, hogy az üde, tiszta, hűvös levegő bejuthasson és kiszoríthassa a nedves, nyomasztó rossz levegőt. 5) A mi a nyári évszakra vonatkozólag áll, bizonyos tekintetben a télre nézve is irányadó, mert a létező szerves dolgok csak akkor és annyiban szenvednek a hidegtől, ha a hőmérsék ott fagypontra alul van.

Pénzkölcsön

birtokra, házakra, gyárakra és gőzmalmokra, első helyü betáblázásra 40 évre 4½ százalékra, 50 évre 4 százalékra, 2-ik és 3-ik helyü betáblázásra 6 százalékra.

Pénzt

váltóra 5—6 százalékra 10,000 frtig. gyorsan és discretio mellett szerez, — valamint drága adóságokat convertál, úgy szintén váltót leszámítottat.

Schwarz Márton
Budapest, Miksa-utca 11.

Kitűnő referenciákkal szolgálhatok.

Érmelléki és Erdélyi borok raktára

Szatmáron, a színházzal szemben.

ÁRJEGYZÉK.

A borok valódiságáért kezeség vállaltatik.

Év-folyam	1 liter ára		Év-folyam	1 liter ára	
	frt	kr		frt	kr
	tól	ig		tól	ig
Fehér borok			Vörös borok.		
1895	Erdélyi fehér asztali . . .	— 36 — 40	1894	Asztali, diósi, gr. Festet. ter.	— 60 — —
1895	Érmelléki fehér asztali . . .	— 38 — 40	1893	Vörös	— 45 — —
1895	Balatonmelléki, tokaji . . .	— 42 — —	1893	Villányi vörös 0.7 liter . . .	— 60 1 —
1894	Fehér asztali	— 50 — —	1895	8 0.7	1 20 — —
1885	Rizlingi 0.7 liter	— 80 — —	Francia Cognak-ak árai :		
	Badaesonyi gr. Eszterházy . . .	— 90 — —		Martell Cognac nagy üveg . . .	4 60 6 —
	Pál termése 0.7 liter	— 90 — —		Salignac	2 80 4 —
	Tokaji asszu	4 — 6 —		Továbbá világosi és alföldi . . .	
	Villányi asszu	3 — 4 —		cognac-gyárak gyártmányai.	
	Szomorodni	2 40 — —		Jamaikai- és anan.-rumok . . .	1 — 5 —
	Du Maderia - Sherri - Vinko . . .	— — — —		Szilágysági kisüstön főtt . . .	
	de Porto — Malaga-borok . . .	3 — 5 —		szilvórium	— 80 1 20

Raktáron vannak csakis legfinomabb francia és magyar pezsgők, lengyel különlegességi italok, Batávia, Arrac és tea-különlegességek Boroknak hordónkinti vételénél engedmény van.

Bor-pincze Kossuth Lajos-utca 1 szám alatt.
Megrendelések bármily mennyiségben díjtalanul házhoz szállíttatnak.